

NÁBOŽENSTVO A SÚČASNOSŤ

N a S

2/1987

Obsah

5 rokov časopisu NaS	2
Návrat duše k sebe	4
Rolie požehnanie	5
40. výročie Tisovej smrti	7
Vojna a práva žien	11
Panna Mária a Trnava	12
Ľutujeme: katolíci a vyučovanie náboženstva	14
Post kniežate Vladimíra	15
Cirkev v Čine	16
Ľudia odlúčení od lásky Kristovej	19
Slovenské biskupstvo	20
Polnámia k "Charte 77"	22
Vianočné pozdravy	22

5 ROKOV ČASOPISU NaS

Pred piatimi rokmi vyšlo prvé číslo samizdatového časopisu Náboženstvo a súčasnosť. Piate výročie existencie tohto časopisu môže byť dôvodom k chvíľkovému zastaveniu sa, pripomenutiu si a prehodnoteniu tých cieľov, z ktorých tento časopis vyrástol a celý čas existoval.

1/ Bola to snaha vyprovokovať na Slovensku väčšiu a priamo programovú samizdatovú činnosť v oblasti náboženstva a keď sa dá, tak i iných oblastí ako kultúry, histórie a pod. Snahou vydržať, koľko sa len dá - hoci často bolo treba rýchlo meniť podmienky a spôsoby práce - chcela redakcia dokázať, že i v sťažených podmienkach sa táto činnosť dá uskutočňovať. Postupne začali vznikať ďalšie časopisy: "Rodinné spoločenstvo", ktoré je určené pre rodiny, na nejaký čas sa objavil časopis "Una sancta", ktorý bol orientovaný na kňazov, "Výber", ktorý prináša náboženské články zo slovenských zahraničných časopisov, "Serafínsky svet". Pomaly sa začali objavovať ďalšie edície, vydávanie kníh, pápežských encyklík, prejavov Sv. Otca, v poslednom čase sa s obrovským záujmom stretla nová edícia "Historický zápisník", kde prvé číslo bolo vydané k 40-temu výročiu poprav slovenského prezidenta Jozefa Tisu.

Podporovať tento druh činnosti zostáva i naďalej srdcovou záležitosťou redakcie NaS. V podmienkach úplnej izolácie, v ktorej sa Slovensko už roky nachádza, je vydávanie aktuálnych a dobrých kníh a časopisov bytostnou záležitosťou duchovnej existencie slovenskej Cirkvi a nebojíme sa povedať, že i národa.

Musíme si uvedomiť, že takýto spôsob vydávania náboženskej literatúry bude i naďalej v podstatnej miere sýtiť domáci duchovný trh. Bolo by ideálne, keby sa táto činnosť čím ďalej viac po Slovensku rozširovala, keby sa našlo čo najviac ľudí, ktorí budú ochotní obetovať sa pre tieto veci.

Len nech sa každý poradí, čo vydávať. Je veľkou škodou, keď ľudia nechcú pracovať v tímoch, keď sa nechcú poradiť s tými ľuďmi, ktorí majú prehľad i nadhľad. Potom často vznikajú veci, ktoré nemajú adresáta a predsa škoda každej zbytočnej energie.

2/ Bola a je to snaha vyprovokovať našich ľudí písať a reflektovať problémy Cirkvi doma i vo svete. Od malička nás učili spytovať si svedomie, zamýšľať sa nad tým, čo robíme, aký to má zmysel, aké to má zaradenie do širších súvislostí, čo by sme mali robiť ďalej a pod. V takomto postoji dozrieva človek a v takomto postoji dozrieva i každé spoločenstvo, cirkev i národ. Stále sa pozeráme s akousi nostalgiou za generáciou kňazov a laikov, ktorí sa dnes pohybujú okolo sedemdesiatky. Najmä z pomedzi kňazov to boli opravdiví vzdelanci. Mali v čomsi pred generáciou dnešných mladých kňazov mnohé výhody. Keď rektor seminára resp. miestny biskup povedal, že niektorý bohoslovec je nadaný, poslal ho na štúdiá do cudziny. Tu sa títo chlapi stali prirodzene súčasťou svetovej Cirkvi. Naučili sa cudzie jazyky, prežili osobne duch zahraničných univerzít a Slovensko z týchto ľudí dodnes žije. Toto bolo násilne zlikvidované a my to neblaho pociťujeme. Potom - existovali časopisy, kde bolo možné publikovať. Publicista potrebuje túto atmosféru vydávania a najmä potrebuje vedieť odozvu svojich článkov medzi ľuďmi. Čitatelia veľmi citlivo reagujú na to, či ich niekto do hĺbky oslovuje, alebo či hovorí ponad nich. Takáto konfrontácia pisateľa s čitateľskou obcou je nanejdvôj potrebná. Nahraď štúdium a pobyt v cudzine možno dnes veľmi ťažko. Bude preto záležať na mladých kňazoch a na mladých ľuďoch, či svojou vôľou aspoň čiastočne prerazia túto izoláciu a umožnia takto ľuďom okolo nich prežívať spoločenstvo so svetovou Cirkvou a kultúrnym svetom. Umožniť publikovať tieto pohľady na Cirkev vo svete i doma, o to sa chcel časopis NaS snažiť a o to sa snažia i ďalšie časopisy. Bohužiaľ, keď hodnotíme uplynulých 5 rokov, veľký počet priepievateľov nenarástol. Bude treba zrejme ešte trpezlivo čakať.

3/ Bola a je to snaha ukazovať, že Cirkev nemôže zostať upriamená len na samu seba, ale že je tu pre svet a aj naopak, že aj tento svet jej má čo povedať. Cirkev má byť kvasom, soľou. Kvas sa dáva do cesta, aby dal do pohybu celú cestu, aby tomuto cestu dal novú kvalitu. Podobne je to so soľou. Cirkev na Slovensku má byť tak isto kvasom pre celú spoločnosť. Isteže tu hrozí nebezpečenstvo, že nenájde pravú mieru a stane sa obyčajnou svetskou ustanovizňou. Cirkev musí vždy zostať zakotvená v Kristovi, vo sviatostiach, v modlitbe, v Jeho slove. Ale ak by prestala chápať, že je tu okolitý svet, ktorému je dĺžna pravdivé slovo, ak by sa prestala zaujímať a podporovať všetko, čo je dobré a krásne, hrozí jej taký istý úpadok ako v prvom prípade. Nájstť túto vyváženosť nie je ľahké, ale Cirkev sa v dejinách i dnes o to vždy znovu a znovu pokúšala. V nedávnej minulosti sme na Slovensku bojovali o holú existenciu, o zachovanie resp. upevnenie štruktúr. Preto bolo samozrejmé, že sme žili často utiahnutí. Ale ak by sa toto utiahnutie malo stať dlhodobým pravidlom, hrozí nám, že stratíme kontakt s týmto naším svetom, že prestaneme byť preňho kvasom a teda, že ani on sa o nás nebude zaujímať. Preto sa časopis NaS vždy otvorene zaoberal prenasledovaných, preto poukazoval na problémy ekológie a vyzýval aby kresťania zápasili o tvár tejto krajiny, preto písal o problémoch cirkevnej architektúry a výzdoby našich kostolov, aby sme si nemysleli, že tým, že sme veriaci rozumieme už automaticky aj týmto problémom, preto takisto písal o problémoch chrámovej hudby a liturgického spevu a pod. Znovu však pripomíname, že ak by toto všetko nemalo byť zakotvené v hlbokej viere, v modlitbe, vo sviatostnom živote, nemalo by to pre nás kresťanov skoro žiadnu perspektívu.

Časopis NaS - možno to bude znieť trochu paradoxne - sa cíti byť mariánskym časopisom. Všetko, o čo mu ide a čo sme tu v podstate v týchto troch bodoch vyložili, kladie pod ochranu Sedembolestnej Panny Márie. Centrum nášho kresťanského života je Ježiš Kristus. Ale Mária, jeho Matka stojí pri nás. Je to naša osobitná slovenská skúsenosť v minulosti i dnes. Táto mariánska úcta odpovedá nášmu národnému cíteniu a dáva nášmu konaniu - aj v časopise NaS - osobitnú vyváženosť. Chráni nás od agresivity a veľkohubého siláctva, ku ktorému je v anonymite vždy blízko. Sme radi, že toto zamyslenie môžeme písať v predvečer mimoriadneho mariánskeho roku, ktorý pápež Ján Pavol II. vyhlásil na Nový rok 1987 a určil od sviatku Ducha Svätého 7. júna 1987 do sviatku Nanebovzatia Panny Márie 15. augusta 1988.

Toto obdobie v živote Panny Márie bolo už asi obdobím viac ústrania a modlitby. Bolo to ale tiež obdobie medzi dvomi veľkými a poslednými zázrakmi v jej pozemskom živote. Medzi dňom prvého zoslania Ducha Svätého a medzi jej nanebovzatím. Bol to čas, kedy jej viera bola už iste pevná - lebo Pán urobil veľké veci v jej živote.

Rozmýšľajúc o týchto veciach chceme sa pripraviť na prežitie tohto mariánskeho roka.

Keď pápež bez prípravy náhle ohlásil tento rok, mal na to iste svoje oprávnené dôvody. Chceme spolu s ním prežívať tento mariánsky rok. Ak sme sa tu na chvíľu zastavili pri cieľoch, ktoré formovali náplň nášho časopisu, nechceme tým upadnúť do nejakej výlučnosti a netolerantnosti. Uvedomujeme si svoj skromný podiel na živote Cirkvi na Slovensku a v tomto duchu chceme i ďalej pracovať. Ak plníme v čomsi veľku Božiu, tak prosíme, nech nám Pán Boh i naďalej pomáha !

NÁVRAT DUŠE K SEBE

/Zamyslenie sa nad myšlienkami z knihy slovenského autora "Človek a jeho kultúra" - samizdatové vydanie 1983/

Ľudský subjekt má bytostnú potrebu otvárať sa svetu. Výrazovým priestorom mu je a môže byť zásadne každá vec, čiže univerzálne celý svet. Človek sa musí spredmetniť, aby došiel sám k sebe. Aby došiel sám k sebe, musí najprv vykonať obchádzku svetom. K sebe dôjde len obchádzkou svetom. Vzťah a úloha voči svetu je len druhým aspektom úlohy k sebe. Bytostná nehotovosť u človeka ho poháňa k rozvinutiu, k aktivizovaniu a realizovaniu, k splneniu seba. Toto sebasplnenie nedeje sa však len jednopólovo, akoby len vnútri v okruhu vlastnej existencie. Sebasplnenie sa uskutočňuje ustavičným vyrovňovaním so svetom, čiže cez svet. Kultúrna spoločnosť musí prejsť cez všetky štádiá osvojovania si sveta. Musí prejsť cez štádium myšlienkové, vedecké a filozofické, rozumové a citové, umelecké a technické. Táto práca sa nevykonáva akoby uskladnením výsledkov, akoby definitívnym zvládnutím úloh, ale je to úloha ustavične živá, ktorá každou dobou, každou generáciou a vlastne každou osobou pokračuje a znova začína. Akoby medzistanicami tejto cesty sú pôvod, príroda, prostredie, spoločnosť, práca, povolanie, stretávanie sa s ľuďmi, s hodnotami, s krásou, dobroťou, spravodlivosťou, ale aj so zlom, so všetkým možným obsahom ľudského života, toho, čo sa zmesť do obsahu a rozsahu pochopu, čo je ľudské. "Svet" človeka uvádza jednoducho do osudových situácií, ktoré sú pre človeka výzvou, na ktoré musí odpovedať. Za každé svoje stanovisko, za každý prejav, za každé svoje rozhodnutie je plne zodpovedný, so všetkými dôsledkami "až do tretieho a štvrtého Pokolenia". Je paradoxom kultúry, že človek ako tvorivý subjekt musí najprv zo seba výjsť, od seba odísť, do sveta objektívneho a cudzieho, do toho, čo nie je on, a iba prechodom cez toto cudzie sa môže vrátiť k sebe t.j. získať znovu sám seba. Až v tejto forme môže získať povedomie seba samého.

Paradox kultúry je však spojený s rizikom kultúry. Cirkulus kultúrny nie je proces ani matematický ani prírodný, ale proces ľudský, vo sfére rozumnosti a slobody, a ešte ďalej, vo sfére ohrozenosti, vo sfére rozpornosti a neistoty. Nadobúda teda charakter rizika. Iba osvietený racionalistický optimizmus, v našej dobe utopizmus kolektivismu, môže tento proces kultúry predstavovať ako proces spontánne istý, dochádzajúci k neomylným výsledkom. Tento optimizmus neprebudili ani najsilnejšie dobové otrasy. Kultúrneho aktora, individuálneho či spoločenského, nenosí tu inštinktová istota, samozrejme pudová istota zvierata, ale skôr položenie bytostnej neistoty, odvahy, opovážlivej sázky, s neistým výsledkom. Podobenstvo kultúry je podobenstvom mánotratného syna. Východisko, odchod z otcovizne, je dobrovoľný, i keď najvyšš nezrelý, neuvážnený. Jeho cesta je - symbolicky - cestou cez všetky štácie ľudského osudu, ponáranie sa do všetkých dobrodružstiev cudzieho sveta. Výsledkom bol návrat. Ale návrat cez konverziu. Východisko bolo isté, ale návrat je neistý. Nie je isté, či krivka na svojom klimaxe sa ohne k návratu. Návrat nie je prírodný kolobeh. Je dôsledkom vnútornej mravnej konverzie, ktorá mala, mohla, ale nemusela byť.

Je ľudskou súdbou, viac, je ľudskou úlohou, vykonať tento kolobeh a cezeň sa vrátiť k sebe. Je to súdbou každého jednotlivého života. Ale je to aj súdbou t.j. úlohou každej doby, každej generácie: svoju dobovú úlohu zvládnuť a tak sa prinavrátiť k sebe.

Sú generácie, ktoré túto svoju úlohu zvládli, ktoré svoju dobu duchovne spracovali: doby veľkých syntéz, veľkých súm a nájdenia slohu, ktorými sa táto doba rezumujúc vyjadřila.

No nie každá generácia zvládla túto svoju dobovú úlohu. Nie každá sa svojou krivkou cez svet navrátila k sebe. Nezvládol ho materializmus, kde "hypotéza duše" stáva sa zbytočnou. Niet tu subjektu, ktorý by zo seba vyšiel a k sebe sa navrátil. Krivka nemusí dôjsť do cieľa. Môže sa stratiť. A už vôbec svojej cesty nenájst.

- - -

Ako sa máme k týmto problémom postaviť my, ktorí nevieme nájsť opravdivý zmysel svojej práce a sebarealizovania sa v tejto spoločnosti, kde výsledky práce často nemajú zmysel, kde si ich často ktosi iný prisvojí alebo znehodnotí? Ako vyriešiť bezperspektívnosť a apatiu, ktorá nás tak často prepadá? Ako nájsť čestnú motiváciu k tomuto životu, k našej "obchádzke svetom"? Lebo nihilizmus a apatia nakoniec rozkladajú ako posledných nás samých!

V prvom rade by sme si mohli pokojne uvedomiť svoj odstup ideológie. S akoukoľvek ideológiou máme málo spoločného.

A potom by sme si mali uvedomiť, že naša práca, náš život tu a dnes, by mal byť prínosom a vkladom do kultúry tohto národa. Politické systémy a ideológia prichádzajú a odchádzajú, ale národy by mali nakoniec vojsť so všetkou svojou "nádhrou a ctou" do večnosti /Zj 21, 26/.

Budovať túto "nádhru a česť" by malo byť dostatočnou motiváciou pre "našu cestu svetom".

BOŽIE POŽEHNANIE

Alexander Solženicyn v knihe Súostrovie Gulag opisuje nasledujúci príbeh. Na severe Ruska bol starý kláštor, kde odjakživa žili pravoslávni mníši. K tomuto kláštoru patrilo veľké jazero, kde títo mníši chovali ryby, ktoré boli zvláštnosťou v celom Rusku. Boli to ryby, ktorým bolo potrebné špeciálne upravovať breh jazera, ktoré bolo potrebné vo svoj čas a správne prikrmovať a pod.

Po revolúcii mníchov z kláštora vyhnali. Nepamätám sa, akým účelom slúžil ďalej starý kláštor, ale noví zriadení veľmi chceli, uchovať ďalej tieto ryby. Ryby však všetky pomreli a už sa nikdy nepodarilo chov obnoviť.

Vždy mi prichádza na myseľ tento príbeh, keď sa pozerám na fotografie z okolia bratislavského Dómu.

Synagóga, pred ňou pozvoľne vystupujúce lichobežníkové Rybné námestie, ktoré spájalo Podhradie so Starým mestom, staré dvojposchodové domy, kaviareň Korso, Morový stĺp.

Typické staré mesto, stvorené nato, aby sa tam človek mohol túlať a byť, hoci i medzi ľuďmi chvíľu sám.

Z druhej strany Kapitulska ulica so starými kanonickými domami - asi najkrajšia ulica v Bratislave.

O tomto mieste napísal v r. 1929 český architekt Hofman v článku: "Technická ochrana pamiatok v Bratislave": Zásadní hľadisko ochranárske pro Bratislavu jest na štěstí velmi prosté a přesvědčivé: Vnitřní město svou polohou pod návrším zámeckým a pod vilovou čtvrtí jest vlastně vyloučeno ze směru hlavních komunikačních tepen, a tím je možné držeti se tu žádoucího konservatismu pro pudory města podle známých požadavků. Vnitřek staré Bratislavy představuje vlastně jakýsi obchodní bazár pod širým nebem, jehož udržení záleží právě od toho, aby se nevedla do vnitřního města žádná průběžná komunikace."

Dnes týmto miestom prechádza most SNP. Auto za autom, autobus za autobusom. Niekedy sa tam zastavím, a nechce sa mi ani veriť, že niekto mohol takto navždy zničiť staré mesto v Bratislave. Pozerám si staré fotografie z tohto okolia a nemôžem myslieť na iné, ako na príbeh zo Súostrovia Gulag.

Myslím na tento príbeh vždy, keď chcem v lete v Bratislave, v meste, na chvíľu odísť do niektorého parku. Vždy si vtedy uvedomím, že v tomto meste od r. 1948 nevysadili ani jeden nový park, a to ani na sídliskách, kde bolo miesta dosť.

Zostali len staré parky, v ktorých zo všetkých strán počuť tie isté autá a ktoré pomaly jeden za druhým vysychajú.

Vždy si na tento príbeh spomínam, keď cestujem po Slovensku a vidím, ako sa Galanta začína podobáť na Sereď, Sereď na Nové Zámky a Nové Zámky na Michalovce a Humenné.

Z týchto miest sa stratila všetka osobitosť a intimita, nevznikla v nich jediná ulička, po ktorej by sa človek chcel prejsť. Stali sa z nich bezpo-hlavné torzá, kde človek nemá chuť ani zastáť.

Myslím naňho vždy keď idem po hocktorom sídlisku, keď prechádzam dedina-mi na Orave a vidím, aké domy tam dovolil štát postaviť, a mohol by som takto vymenúvať ďalej ...

Príbeh z Gulagu poznám dávno a dávno toto všetko pozorujem a prežívam, ale ucho-piť som to nevedel.

Až raz mi jeden môj priateľ, Žid povedal: "Vieš, týmto ľuďom chýba božie po-žehnanie. Oni sa aj snažia, aj chcú, ale nakoniec všetko pokazia."

Božie požehnanie !

Keď Izák, syn Abrahámov zostarel a bol už slepý a jeho život sa blížil ku koncu, zavolať svojho prvorodeného syna Ezaua, a prikázal mu, aby mu pri-pravil chutný pokrm, aby ho potom požehnal - aby zvolal a predal naňho to požehnanie Hospodínovo, ktorým sa začali dejiny izraelského národa. Ale Rebeka, žena Izákova, ktorá viac milovala svojho druhého syna Jakuba, o-klamala svojho muža, preobliekla Jakuba, pripravila chutné jedlo a podstrčila tohto druhého syna pre požehnanie.

A Hospodin neodvolal toto požehnanie z Jakuba ! V tomto Rebekinom čine nebol len podvod, bola v ňom totiž tak hlboká viera v Hospodina a jeho moc, že ne-besia, akoby "zažmurili v udivení oči nad týmto úskokom".

Stredovekí mocnári neboli často ľudia oplývajúci mravnými čnosťami. Ale keď pápež odmietol dať alebo chcel odvolať svoje požehnanie pre ich moc, skoro do jedného začali ustupovať. To nebola len politická vypočítavosť, to bolo ešte vedomie stredovekého člo-veka, že tu niekde sa nemožno len tak zahrávať !

Prezident Gottwald sa verejne vysmial božiemu požehnanu. Nevie, či exi-stuje podobný prípad v dejinách a či si bol Gottwald vedomý, čo vlastne robí. Vo chvíli, keď išiel ako novozvolený prezident "prijať" toto požehnanie do chrámu sv. Víta, bolo už rozhodnuté o najväčšom zápase proti Bohu a všetkému duchovnému, aký sa kedy v týchto národoch udial. Vysmiali sa božiemu požehnanu a stratili cit pre dušu - dušu človeka, vecí, miest, ulíc ...

Ale chov rýb sa už nikdy nepodarilo obnoviť.

Tak isto už nikto nezbúra most SNP, aby sa vrátila pôvodná atmosféra starého mesta, ani sídlisko v Petržalke, ani neprestavá slovenské mestá, aby Galanta bola Galantou a Sereď Sereďou, ani nikto nevysadí nový park v Bratislave, lebo tam už niet miesta.

Ani nikto nevráti Oravu jej ráz, navždy tam už zostanú domy, vybrané z typizačných katalógov.

Niečo sa spomedzi nás navždy stratilo.

Za 40 rokov sa podarilo narezať to subtilne, čo sa budovalo celé stáročia. Kresťanstvo začínalo v dejinách už nespočetne krát na troskách. Židovstvo má v tomto ešte väčšie skúsenosti. V teológii sa tomu hovorí "kresťanská nádej."

Len, keby človeku nebolo pritom tak smutno !

40. VÝROČIE TISOVEJ SMRTI

/Martin Skala/

Rok 1987 nám prináša okrúhle výročia narodenia a smrti Dr. Jozefa Tisu, prezidenta Slovenskej republiky /13. októbra 1897 - 18. apríla 1947/.

Ráno 18. apríla 1947 okolo 5. hodiny 30 minút bol Tiso popravený na dvore Krajského súdu v Bratislave. Štyridsiate výročie tragickej udalosti nám dáva príležitosť zamyslieť sa nad zmyslom tejto ľudskej obete. Prečo tento katolícky kňaz, politik a štátnik musel zomrieť potupnou smrťou ?

Tiso sa narodil vo Veľkej Bytči pri Žiline. Teológiu študoval vo Viedni na Pázmaneu. V roku 1910 bol vysvätený za kňaza. Vysvätil ho košický biskup Augustin Fischer-Colbrie. Kaplánoval v Oščadnici, Rajci a v Bánovciach nad Bebravou. Ešte pred 1918 začal pôsobiť v Nitre ako špirituál v bohosloveckom seminári. Vyučoval tiež na gymnáziu a bol súkromným tajomníkom nitrianskeho biskupa. Postupne sa zapojil do národnoosvetovej a politickej činnosti v Slovenskej ľudovej strane, na čele ktorej stál Andrej Hlinka. Od roku 1924 bol farárom v Bánovciach nad Bebravou. Bánovským farárom zostal aj ako prezident Slovenskej republiky v rokoch 1939 až 1945.

V parlamentných voľbách do Národného zhromaždenia 15. novembra 1925 získal mandát a stal sa poslancom. V januári 1927 vstúpila SĽS do vlády. Tiso bol menovaný za ministra zdravotníctva. Funkciu vykonával až do októbra 1929. V ďalšom období pôsobil vo vedení Hlinkovej slovenskej ľudovej strany /od roku 1929 oficiálny názov ľudovej strany/. Na nespočetných politických zhromaždeniach a v mnohých článkoch Tiso treffe a zrozumiteľne reagoval na aktuálne spoločenské problémy.

Po Hlinkovej smrti 16. augusta 1938 /pohreb mal 21. augusta v Ružomberku/ sa dostal Tiso na čelo HSĽS.

Dohodou podpísanou v Žiline 6. októbra 1938 za vedenia HSĽS v spolupráci s ostatnými stranami bola vyhlásená autonómia Slovenska. Predsedom autonómnej vlády bol menovaný Dr. Jozef Tiso. Vo voľbách konaných na Slovensku 18. decembra 1938 bol zvolený najvyšší zákonodarný orgán na Slovensku Slovenský snem so sídlom v Bratislave.

Po známych udalostiach, ktoré nemožno dobre pochopiť bez poznania vtedajšej medzinárodnej situácie, vyhlásil Slovenský snem 14. marca 1939 na území Slovenska nový, samostatný štát - Slovenskú republiku.

16. októbra 1939 Slovenský snem jednohlasne zvolil Dr. Jozefa Tisu za prezidenta Slovenskej republiky.

Vyslovujeme presvedčenie, že dejiny raz objektívne zhodnotia Tisov život a dielo. Holé historické fakty jeho činov, rozhodnutí, prejavov a vôbec jeho pôsobenia nedávajú vždy pravý obraz skutočnosti a umožňujú manipulovať a z politického hľadiska interpretovať fakty tak, ako to komu vyhovuje.

Sám Tiso vo svojej záverečnej obhajovacej reči pred súdom v Bratislave o svojej politickej činnosti povedal: "Moja politika bola politikou svojho druhu, lebo bola vedená človekom - kňazom. Za kňaza som sa chystal a nie za politika. Sem smerovalo moje štúdium a seba výchova. Ako kňaz som slúžil Bohu, Cirkvi a národu, z ktorého som sa zrodil ...

Keď si ma potom v roku 1918 politika vyžiadala za pracovníka, rozpracoval som v sebe zásadu tú, preniesol som ju na pole politickej činnosti. Tak som začal svoju politickú činnosť a tak som značil svoju účasť v budovaní Československej republiky. Viedol ma i tu len záujem ľudu, lebo tak som súdil na základe prirodzeného práva, že ľudu slovenskému lepšie bude žiť v štátnom zväzku s bratským národom českým, než s cudzím neslavianskym národom v cudzom štáte...

Keď po prvých rozčarovaniach, menovite po odrieknutí realizovania Pittsburgskej dohody, objasnil som si svoj ďalší postup dľa zásad kresťanskej náuky...

Kresťanská náuka podáva známu svoju hierarchiu hodnôt prirodzeného životného poriadku a to je jednotlivec, rodina, národ.

Z týchto zásad kresťanskej náuky som čerpal objasnenie tých pojmov právnickej frazeológie: národ, štát, autonómia, záujem celku, záujem jednotlivca alebo čiastky, ako aj prostriedky a metódy k realizovaniu týchto zásad prípustné a tak mravne i politicky bezvadné."

Súd vedený proti Tisovi sa konal v Bratislave v dňoch 2. decembra 1946-15. apríla 1947. Bol to proces politickej pomsty Tisových politických odporcov. Obzvlášť nedôstojnú rolu na tejto tragédii zastával vtedajší prezident ČSR Dr. E. Beneš, ktorý požadoval Tisovu smrť už pred vynesením rozsudku. Tento známy politik a zástanca fikcie jednotného československého národa nevedel vo vtedajšom kritickom čase potlačiť svoju chorobnú nenávisť voči suverénite slovenskej národnej svojbytnosti, ktorú Tiso stelesňoval. Ovocie nesprávnych Benešových politických rozhodnutí majú naše národy možnosť vychutnávať až po dnešok.

Dvadsaťsedem rokov Tisovej politickej činnosti 1918 až 1945 je historicky známa a dokumentovaná skutočnosť. Zhodnocovanie jeho účinkovania, ak bude vychádzať zo zásadne objektívneho skúmania, bude musieť konštatovať jeho osobne vysokú mravnú bezúhonnosť a postoje ním zastávané za principiálne správne, v daných situáciách a pomeroch za fakticky nemožné konať inak.

Dôležitým rysom Tisovej politickej činnosti bol jeho dôsledný ideologický postoj kresťanského svetonáhľadu. Za najväčšieho nepriateľa v ideologickom ponímaní považoval Tiso ateistický komunizmus. Ako katolícky kňaz istotne sledoval politickú líniu Vatikánu. Poznal encykliku Pia XI. "Mit brennender Sorge" z marca 1937, ktorá kritizovala novopohanské učenie nacizmu a vtedajšie protináboženské opatrenia v Nemecku. Tak isto však poznal o päť dní nato vydanú encykliku Pia XI. "Divini redemptoris", v ktorej bol ateistický komunizmus odsúdený nekompromisne, kategoricky a "navždy". Tohto roku si pripomíname 50. výročie ich vydania.

Tisov jednoznačný, nekompromisný antikomunizmus je kľúčom k dešifrovaniu jeho činnosti najmä v rokoch 1938 až 1945.

Medzinárodná situácia stávala malý slovenský národ koncom tridsiatych rokov pred otázkou byť, či nebyť. Žiaľbohu musíme si tu uvedomiť zasa jednu skutočnosť, ktorá na pozadí udalostí akoby sa strácala. Slovenský národ v Československej republike 1918 - 1938 - právne neexistoval. Podľa ústavnej listiny r. 1920 existoval v našej spoločnej republike iba národ československý. To v praktickom živote prinášalo so sebou dôsledky. Nie je tu priestor na hlbšiu polemiku, avšak ak by sme pripustili akú - takú opodstatnenosť tejto fikcie pre účel oklamania veľmocí v roku 1918, tak tvrdíme, že táto fikcia nemala reálne opodstatnenie už o niekoľko rokov. Sine irae et studio dnes voči českému národu musíme s objektívnou históriou konštatovať, že tragický koniec I. ČSR nebol dôsledkom iba Hitlerovej expanzie, ale predovšetkým dôsledkom krátkozrakej politiky vtedajších českých "demokratických" strán. História dokumentuje, že 20 ročným programom HSLS a teda aj Tisovým nebola likvidácia Československej republiky, ale naopak jej štátoprávne pozdvižnutie a upevnenie na spravodlivých a demokratických základoch vzťahov dvoch rovnoprávných, svojbytných národov.

14. marca 1939 bola vytvorená Slovenská republika. Jednoznačne môžeme povedať, že vznik tohto štátu nebol dlhodobým vyústením programu HSLS a teda ani Tisovým. Priniesla ho vtedajšia medzinárodná politická situácia. Keď dostal Tiso, ako prominentný slovenský politik, pozvanie od Hitlera, neodmietol ho. Je treba si uvedomiť, že s Hitlerom rokovali v rokoch 1938-1939 predstavitelia Veľkej Británie, Francúzska tiež Sovietskeho zväzu. Bol to práve ZSSR, ktorý 23. augusta 1939 uzavrel s Nemeckom zmluvu o neútočení /podpísal ju Molotov a Ribbentrop v Moskve/. Hitler postavil pred Tisa alternatívu - buď samostatnosť Slovenska alebo rozdelenie medzi Poľsko a Maďarsko. Je známe, že Nemci chceli, aby Tiso vyhlásil samostatnosť ihneď z Nemecka. Tiso však s takým nezákonným postupom nesúhlasil. Predostrel problematiku zákonnému Slovenskému snemu, ktorý posúdil situáciu z pohľadu záchrany národa a jednohlasne rozhodol o vytvorení Slovenskej republiky. Slovenskú republiku uznalo 27 štátov medzi iným aj ZSSR ...

Začiatok II. svetovej vojny sa datuje na 1. septembra 1939, keď nacistické Nemecko prepadlo Poľsko. Slovenská armáda vtedy obsadila niekoľko pohraničných dedín, v tom čase akoby poľské územie, ktoré predtým Poľsko násilne anektovalo zo slovenského územia. V čase Nemeckého prepadu Poľska Sovietska armáda obsadila východnú časť Poľska ... Len pre ilustráciu, tak vznikol jeden bod obžaloby proti Tisovi o jeho agresívnych, militaristických cieľoch pri prepadnutí Poľska ...

O Tisovom vzťahu k nacistickému Nemecku vydal autorovi tohto článku svedectvo dnes už nebohý, naposledy uhrovský farár Ivan Murín, ktorého brat Karol bol Tisovým tajomníkom. Teda išlo o dôverne známych ľudí. Pán Murín rozprával: "Bolo to na Jozefa alebo okolo Jozefa v marci 1942/ teda 19. alebo okolo 19. 3. - pozn. aut./, keď som pri istej príležitosti mal možnosť osobne sa porozprávať s pánom prezidentom. Na moju otázku, čo si myslí pán prezident o nemecko - ruskej vojne? Ten odpovedal: "Pre nás by nebolo vhodné, aby túto vojnu vyhral Hitler" A dodal: "Ani Hitler ani Stalin". Toto je jedným z viacerých dôkazov, že Tiso nebol "neochvejným" stúpencom Hitlerovým, ako sa to snažia jeho nepriatelia aj dnes vykresliť.

Tisov postoj voči povstaniu bol poznačený jeho nekompromisným antikomunizmom. Nie teda Tisova vernosť Hitlerovi "až do konca", ale nechť podieľať sa na akomkoľvek spoločnom postupe s komunistickou účasťou, to bola zásada, ktorú Tiso vedel držať aj za cenu svojho života.

Azda najviac "zneužívanou" oblasťou Tisovej politickej činnosti bola oblasť "riešenia židovskej otázky" v období Slovenskej republiky. Je treba priznať, že nutná spolupráca s Nemeckom práve v tejto oblasti najviac poškodila dobré meno Slovenskej republiky: Aj keby sme deportáciu Židov do poľského Gubernátu, t.j. fakticky Nemecka, obhájili zo slovenského hľadiska ako vysídlenie tejto komunity na požiadavku Nemcov a zodpovednosť za reálnu likvidáciu ľudí ponechali na zodpovednosti nacistov, nemôžeme sa plne zbaviť zodpovednosti za porušenie ľudských práv. Z tohto pohľadu je osobná miera zodpovednosti jednotlivých čelných predstaviteľov Slovenskej republiky iste diferencovateľná. Samotný Tiso nesúhlasil s takýmto riešením problému. Je známe, že nepodpísal nariadenie vlády, tzv. židovský kódex, v roku 1941, ba naopak, proti vôli nacistov a radikálov na slovenskej strane presadil do vládneho nariadenia možnosť udeliť prezidentskú výnimku. Tak zachránil okolo 9 000 Židov. V tejto súvislosti vyvstáva otázka, prečo sa nevzdal funkcie prezidenta a neodišiel do súkromia. Pred súdom odpovedal na túto otázku takto: "Nevzdal som sa preto, lebo som cítil mravný záväzok funkcie, ktorú som prevzal plniť dotiaľ, kým z tejto funkcie nebudem oslobodený zákonitými ústavnými činiteľmi. A bol by som sa považoval za zbabelca, ktorý uteká od ťažkej úlohy ktorú má plniť a bol by som robil egoisticky, že vtedy, keď je národ v ťažkých chvíľach, že práve vtedy ho nechám a idem do súkromného života. Tiež je historicky dokumentované, že popri iných, boli to aj predstavitelia Židov, ktorí žiadali, aby Tiso z funkcie prezidenta neodstúpil.

Máloktorý politik pred smrťou môže s čistým svedomím dať také vyhlásenie, aké dal Tiso 17. marca 1947 súdu vo svojej záverečnej obhajovacej reči: "Na otázku viny a nevinu a na odôvodnenie, že sa cítim byť nevinným, prehlasujem, že keby mi v budúcnosti bolo ešte súdené, aby som robil politiku a mal by som ju robiť za takých istých podmienok a za tých istých okolností ako som ju robil v rokoch 1918 až 1945, že by som ju vo veľkých rysoch tak isto robil ako v týchto rokoch. Nielen preto, že v týchto pomeroch nebolo možné v záujme národa ináč robiť, ale preto, že v politike videl som a vidím povinnú službu národu slovenskému, ku ktorej službe cítil som sa byť následkom národnej príslušnosti k národu slovenskému mravne zaviazaný, keď ma k nej patriční činitelia povolali.

V politike robil som vždy len to, čo mi blaho a záujem národa slovenského diktoval. Čo som robil robil som vždy dľa najlepšieho svojho vedomia a svedomia, že tým slúžim k blahu a prospechu národa slovenského, pričom, riadiac sa vždy predpismi mravouky, tak pri chápaní samého záujmu národa, ako i pri zvolení prostriedkov k jeho dosiahnutiu zlu som vždy všemožne odporoval a ustúpil som zlu len vtedy, keď národu hrozilo väčšie zlo, aby som teda tomuto väčšiemu zlu zabránil."

V noci pred popravou dal svojmu spovedníkovi, kapucínskemu pátrovi Hilárovi tento "Odkaz slovenskému národu:"

"V duchu tej obety, ktorú prinášam, odkazujem slovenskému národu, aby bol svorný a jednotný v sledovaní veľkej zásady "Za Boha, za národ" vždy, všade a v každom ohľade. Je to nielen jednoznačný zmysel slovenských dejín, ale aj výslovný príkaz Boží,

ktorý prirodzený zákon stvoril a do
duše národa a každého jeho príslušníka vätupil.
Tomuto zákonu slúžil som celý život
a preto sa považujem za mučeníka
v prvom rade tohoto zákona Božieho.
V druhom rade cítim sa byť mučeníkom
ochrany kresťanstva proti bolševizmu, ktorého
sa musí národ nielen v duchu svojho kresťanského
charakteru, ale aj v záujme svojej ďalšej budúcnosti
všemožne chrániť.
Ako si prosím od Vás, aby ste si v modlitbách svojich spome-
nuli na mňa, tak sľubujem, že i ja budem za Vás prosiť
svetovládneho Boha, aby národu slovenskému v životnej
borbe "Za Boha, za národ" žehnal, aby národ slovenský
bol vždy verným a oddaným synom Cirkvi Kristovej."

V BOJI ZA PRÁVA ŽIEN

/list adresovaný FMPSV/

Federálne ministerstvo práce
a sociálnych vecí v Prahe.

Hospodársky rozvoj Československa po II. svetovej vojne viedol k veľ-
kej zamestnanosti žien. V súčasnosti je u nás 82 % žien v produktívnom ve-
ku zamestnaných. Ako ukazuje doterajšia prax, ženám zamestnávateľa neu-
možňujú prakticky žiadne úľavy a z prevádzkových dôvodov ženy musia vykoná-
vať prácu rovnako ako muži.

Najdôležitejším spoločenským poslaním žien je materstvo a výchova de-
tí, nie práca v zamestnaní. Vysoká zamestnanosť žien, ale najmä zaťaženie
žien na pracovisku oberá deti a rodinu o to najcennejšie - o materinskú
starostlivosť. Ak budú organizácie povinné poskytnúť tarchavým ženám a mat-
kám na ich žiadosť úpravy pracovného času a skrátenie úväzku, možno dúfať,
že dôjde aspoň k čiastočnému odbremeneniu žien.

V súvislosti s pripravovanou novelizáciou Zákonníka práce, dolupodpí-
saní navrhujeme a žiadame, aby novelizácia obsahovala zmenu ustanovenia
§ 156 Zákonníka práce tak, že "ak požiada žena starajúca sa o dieťa mladšie
ako 15 rokov alebo tarchavá žena o kratší pracovný čas alebo inú vhodnú ú-
pravu určeného týždenného pracovného času, je organizácia povinná vyhovieť
jej žiadosti."

Súčasne však hospodárska a sociálna politika štátu má perspektívne
vytvárať také podmienky, aby muž bol schopný slušne vyživiť svoju rodinu
a aby matka detí nemusela ísť do zamestnania z existenčných dôvodov.

Nasleduje 2 430 podpisov občanov ČSSR. Podpisy sú priložené k listu
adresovanému Federálnemu ministerstvu práce a sociálnych vecí v Prahe.

Komentár k listu FMPSV v Prahe :

V poslednom čase /najmä pri zákone o umelom prerušení tehotenstva/ sme si jasne uvedomili, že ktosi tu položil sekeru priamo na korene nášho národa. Cirkev v tejto situácii má čo povedať aj k veciam verejného života.

Preto si myslíme, že signatári tohto listu sa nebudú musieť nikdy hanbiť za svoj podpis, bez ohľadu na výsledok akcie. Neznamená to samozrejme, že veriaci teraz pôjdu z podpisovej akcie do ďalšej.

Tlmočník tohto listu dostal dva listy. Jeden od kardinála Tomáška, ktorý vzdal úctu tejto akcii, druhý od FMPSV v Prahe, v ktorom oznámili, že podnetom sa budú zaoberať, ale pravdepodobnosť zmeny znenia zákona je malá.

Tlmočník listu bol tiež pozvaný na Slovenskú odborovú radu v Bratislave, kde mu oznámili podobné stanovisko ako ministerstvo v Prahe.

PANNA MÁRIA A TRNAVA

/Spracované podľa kázne biskupa Gábriša 21. 11. 1986/

TRNAVA už pred 300 rokmi dostala krásne pomenovanie - mariánske mesto. Toto pomenovanie Trnave nedala ani cirkevná, ani svetská vrchnosť. Dali jej ho jednoduchí zbožní veriaci pod vplyvom samej Panny Márie.

V roku 1663 sa prvýkrát na obraze P. Márie - umiestenom v trnavskom kostole sv. Mikuláša - objavili slzy a krvavý pot. Mária, svojimi slzami upozorňuje na prichádzajúce nebezpečenstvo. A práve v tom čase skoro sto tisícová armáda Turkov prechádza cez Dunaj, na naše územie. O Turkoch bolo všeobecne známe, že akonáhle napadnú mesto, najskôr ho vydrancujú, čo sa dá zničiť zničia, starých ľudí a malé deti povražia a ostatných odvečú do otroctva. Toto čakalo aj Trnavu. Keď sa Turci dostali k Hlohovcu, už všetci v Trnave vedeli, že je zle, veď zbraňou proti tak obrovskej presile nič nezmôžu. Jediný spôsob záchrany je - obrátiť sa o pomoc nadprirodzenú. Deň čo deň prichádzajú Trnavčania k Panne Márii a z hĺbky svojho srdca ju prosia, aby ich a mesto zachránila pred týmto nebezpečenstvom. Trnava v tej dobe bola pokladaná za jedno z najbohatších miest v Uhorsku. Každý bol presvedčený, že toto mesto bude cieľom Turkov. A hľa, Turci akoby Trnavu obišli. Zamerali sa na Malé Karpaty a Moravu, kde získali obrovský lup. Tou istou cestou sa vracajú naspäť. Vtedy všetci obyvatelia západného Slovenska si navzájom hovorili : Turci obišli Trnavu preto, aby teraz na spiatocnej ceste sa mohli na ňu vrhnúť. Trnavčania plní strachu a úzkosti nielen cez deň, ale aj v noci prichádzajú do chrámu a prosia Matku o ochranu.

Turci sa blížia k Trnave.

Aké to však prekvapenie, nezastavujú sa, ale tiahnu na juh. Trnava je zachránená ! Každý kto poznal túto situáciu konštatoval zázračné zachránenie Trnavy - Matkou Božou.

To, že P. Mária zázračným spôsobom chránila Trnavu sa ukázalo i neskôr - v roku 1708, kedy obraz Panny Márie opäť začal slziť. Toto slzenie sa opakovalo niekoľkokrát. Vtedy si Trnavčania hovorili, naša Matka plače, čaká nás nejaké hrozné nešťastie. Slzenie bolo predzvestou hrozného trnavského moru, ktorý vypukol v roku 1710. Zakrátko sa rozšíril po celom meste. Zomierali stovky ľudí. Ľudia však nestrácali nádej, vedeli, že jediný, kto im môže pomôcť, je ich Matička.

21. novembra 1710, na sviatok obetovania Panny Márie, skoro všetci obyvatelia Trnavy prišli pred chrám sv. Mikuláša. V ten deň bol vynesенý milostivý obraz Panny Márie pred kostol. Zástup Trnavčanov, na čele s obrazom, sa vydal do ulíc.

Mariánske piesne, modlitby, prosby a volania: Matička drahá, Zachráň nás, sa niesli celým mestom. Po skončení tejto procesie mor naraz prestal. Existujú historicky overené správy, že po sviatku Obetovania, v Trnave ani jeden človek nezomrel na mor. Nikto nepochyboval, že tu pomohla P. Mária. ONA zastavila túto pliahu. Táto skutočnosť sa rozšírila široko-ďaleko.

Prečo P. Mária v Trnave a jedine v Trnave zasiahla takýmto zázračným spôsobom? - pýtali sa mnohí.

Odpoveď na túto otázku je v stave dať len ten, kto dobre pozná cirkevné dejiny Slovenska.

Náboženská reformácia sa na Slovensku šírila predovšetkým vplyvom nemeckých protestantov. Propagátori reformácie hlásali: "Terčom nášho boja je v prvom rade - mariánska úcta. Táto úcta nevychádza z podstaty kresťanstva, bola vymyslená dodatočne, katolíckou Cirkvou. Našou úlohou je, aby táto úcta vo svete prestala." Vtedy mnohí pomýlení týmto hlásaním, začali rabať kostoly, kláštory a znášali obrazy a sochy P. Márie na námestia, kde ich ničili, pálili. Začiatok reformácie na našom území bol skutočným obrazoborectvom mariánskych obrazov a sôch.

Ako sa v týchto časoch zachovala Trnava?

Hneď na začiatku reformácie Trnavu okupoval Gabriel Betlén. Chcel, aby sa aj Trnavčania stali protestantmi, ale snažil sa o to miernou cestou. Rozkázal svojim vojakom navštíviť trnavské rodiny a presvedčiť ich, aby odstránili zo svojich domov obrazy P. Márie. Ich snaha však bola takmer bezvýsledná. Sotva sa našla jedna rodina, ktorá by bola odstránila mariánsky obraz zo svojho domu. Gabriel Betlén potom vydal zákaz zvoniť na Anjel Pána. Zvonári však neposlúchli, zvonili ďalej. Za svoj "priestupok" boli zatvorení. Ale zvonenie i tak neprestalo. Ostatní veriaci sa pred obedom a večerou schádzali pred jednotlivými kostolmi a priam sa predbiehali v tom, kto bude zvoniť. Predtým sa na Anjel Pána zvonilo jedným zvonom, teraz sa ale začalo zvoniť na všetkých zvonoch a vo všetkých kostoloch Trnavy. Dovtedy sa Trnavčania modlili Anjel Pána doma, v tichosti. Teraz, keď videli, že je tu boj o P. Máriu, vyšli do ulíc a spoločne sa modlili. Po skončení modlitby, keď hlahol zvonov ešte znel, sa spievalo. Takže Trnava sa priam ozývala mariánskym spevom. Toto sa dialo na začiatku reformácie v Trnave.

V čase veľkých útokov proti úcte k Márii, Trnava zostala mestom Máriiným. Keď násilná reformácia prestala, P. Mária sa chcela, Trnavčanom za ich vernosť odvďačiť. Rozhodla sa, že sa stane a zostane duchovnou Matkou Trnavy, že svoje "trnavské" deti bude chrániť pred každým veľkým zlom. Keď sa dobudovala trnavská mestská veža na vrchole ktorej stojí socha P. Márie, vtedajší meštasta vyhlásil: "Preto sme na našu vežu postavili sochu P. Márie, aby každý kto bude prichádzať do Trnavy si už z diaľky uvedomil, že prichádza do mariánskeho mesta."

Čo čaká Trnavu v budúcnosti, to je ešte hlbokým tajomstvom. Jedno je však isté, keby sa Trnavčania odklonili od P. Márie, keby sa jej spreneverili a potom by na Trnavu prišla nejaká kataklizma, vtedy by P. Mária iste nerobila žiadne zázraky. Toto nie je ani Boží spôsob, aby tým, ktorí sa nepriateľsky stavajú voči nemu, aby ich nejakým privilegovaným spôsobom chránila. Preto je potrebné, aby Trnava i dnes zostala verným mestom Máriiným. Keď si chce však Trnava zachovať razeň mariánske, musí sa predovšetkým mládež stať a zostať mariánskou. Lebo ona bude nositeľkou tejto úcty do budúcnosti.

Ak Trnava zostane mariánskym mestom a Trnavčania mariánskym obyvateľstvom, Panna Mária ju bude chrániť ako kedysi.

LUPČIANSKI KATOLÍCI A VYUČOVANIE NÁBOŽENSTVA

Slovenská Ľupča, obec 12 km vzdialená od B. Bystrice na úpätí Nízkych Tatier, má vyše 3500 duší, asi polovica z nich sú katolíci a "bývalí katolíci". V tejto dedine do kostola chodí napriek mnohým horlivým laikom starajúcim sa o kostol a cirk. hudbu len čosi okolo 150 osôb - ani nie 10 % obyvateľov. Našťastie tu žije okolo 30 horlivých katolíkov laikov, ktorí sa modlia a horlia za vieru napriek terajšej situácii - majú ale aj malý primát - je to v Ľupči aj vo filiálke Lučatíne, kde žije len asi 30/50 katolíkov spevácky zbor - jediný od Bystrice po Brezno.

Náboženstvo sa vo farnosti neučilo vyše 15 rokov. Tohto roku sa však niektorí Ľupčianski katolíci rozhodli, že predsa prihlásia napriek dlhoročnej absencii, zatvrdlým a chladným srdciam, i slabej iniciatíve miestneho duch. správcu /o to iniciatívnejšieho v združení PiT/ - svoje deti na náboženstvo. A teda asi 15 rodín, prihlásili v stanovenom termíne, riadne podľa platnej vyhlášky, s podpisom oboch rodičov - prihláškami na miestnej ZŠ deti na náboženstvo v šk. roku 1986/7. Ide o ojedilený skutok, veď v bystrickom dekanáte sa vyučuje náboženstvo v škole v tak malom počte obcí, žeby sme ich mohli spočítat na l.ruke !

Po podaní prihlášok však začala administratívna odvetá z jasným cieľom, nepripustiť vyučovanie za žiadnu cenu. A tak učitelia, v rozpore s platnou vyhláškou MK SSR osobne, poštou alebo domov, alebo na pracovisko prihlášky povracali. Mali pádne argumenty - vaše dieťa nebude môcť študovať, pokazíte mu budúcnosť. Potom, ak to nepomohlo, sami prosili, aby im, učiteľom nerobili neprijemnosti, ba dokonca aj plakali a prosili aby im prihlášky vzali späť. Keď argumenty nepomohli, nechali prihlášku na pracovisku, poslali doporučené poštou. Riaditeľ odmietol aj s učiteľmi dokonca prevziať a potvrdiť prevzatie riadne vyplnených a podpísaných prihlášok. Na tento postup reagovali veriaci sťažnosťou na ONV odb. školstva, ktorý prišiel záležitosť prešetriť, spolu s okr. cirk. tajomníkom a inšpektormi. Predvolali si sťažovateľku, a ani slovom sa nezmienili o príčine administratívneho vracania, iba menovanú osobu poúčili, že náboženstvo sa nemôže učiť, lebo na škole zostala evidovaná iba jediná prihláška - a to jej. Ostatné prihlášky tam nie sú. Keď rodičia argumentovali že tam ani nemôžu byť keďže im ich škola poštou a osobne povracala, zostali bez odpovede.

Rozhodli sa že sa však nevzdajú napriek vyjadreniu pána farára, že tak malé počty 15 detí sa mu neoplatí na škole učiť.

Napísali podnet na prezidentskú kanceláriu, kde im odpovedali, že podnet postúpili v mesačnej lehote na vybavenie ministerstvu kultúry. Toto odpísalo, že postúpilo podnet na vybavenie svojmu sekretariátu pre veci cirkevné. Je po maly február - a zodpovední pracovníci si mädlia ruky - ako šikovne sa dá administratívne vec pekne zahladiť. Na odpoveď sa čaká, na ONV a škole je jasné - aj keby veriaci vyhrali - majú na porúdzi odpoveď je už II. polrok, a teda neskoro. Nech sa páči - na rok opäť prihlásiť.

A opäť vrátíme, pošleme, neprevezmeme.

Ľupčianski rodičia sa však nevzdávajú. Posilňujú ich slová Pána Ježiša - Veď brány pekelné ju nepremôžu. Obrátili sa na ordinára - biskupa Vdp.J. Feranca, ktorý ich v svojom liste ubezpečil, že prekážky vyučovaniu sa klášt v našej spoločnosti nemôžu ani nekladú, a že zostáva pri nich v svojich modlitbách a žehná ich svojou otcovskou rukou...

V mene veriacich ho však prosíme, aby k požehnaniu pripojil aj pomoc svojej autority, a osobnú angažovanosť, veď ako pastier nemôže nechať hynúť ich duše, ich deti a pritom sa modliť za nich na biskupskom úrade.

Pomôžeme aj my svojimi obetami a modlitbami aby sa opäť po 15 rokoch učilo v Slovenskej Ľupči náboženstvo !

KRST KNIEŽAĽA VLADIMÍRA

V roku 1988 bude tomu 1 000 rokov, čo kyjevský knieža Vladimir prijal krst a pričínal sa o rozšírenie kresťanstva na svojom rozsiahlom území - od Kaukazu po Fínsky záliv a od Karpát po stredné Povolžie - podobne ako cisár Konštantín v rímskom impériu. Historickým okolnostiam tejto významnej udalosti, ktorá svojimi následkami zasahuje do súčasnosti, venujeme nasledujúcu reminiscenciu.

Hneď po smrti sv. Metoda 6. apríla 885 bavorský pomocný biskup Wiching odcestoval do Ríma. Tam u pápeža Štefana V. /885-891/ sa sťažoval na odchýlnosť Metodovho učenia a slovianskej liturgie a vymenovanie sv. Gorazda za Metodovho nástupcu považoval za porušenie cirkevného práva. Štefan V. vyslal k Svätoplukovi /846-894/ posolstvo s listom, v ktorom zavrhol sloviansku liturgiu a Gorazda suspendoval; miesto neho za administrátora veľkomoravskej Cirkvi vymenoval Wichinga. Tento získal na svoju stranu knieža Svätopluka, ktorý v dôsledku toho zatkol Metodových učeníkov. Za hranice Veľkej Moravy potom vypovedal učeníkov macedónskeho pôvodu. Medzi nimi boli sv. Klement Ochridský /+ 916/ a sv. Naum /+ 910/. Obaja sa vrátili do svojej vlasti a každý z nich založil kláštor v okolí Ochridského jazera. Okrem toho Klement založil a viedol školu na výchovu duchovenstva a na pestovanie slovianskeho písomníctva, ktorá významne ovplyvnila bulharské písomníctvo a tým aj staroruskú vzdelanosť a duchovnosť.

Až do deviateho storočia žili rozdrobení na kmene aj východní Slovania. Štátne formy života zaviedli medzi nimi Varjagovia a Wikingovia, Normani, ktorí prišli zo Škandinávie. Z početných štátov, ktoré založili najdlhšie pretrval najväčší, staroruský, niekedy nazývaný aj kyjevsko-ruský. Pretože Normani podnikali z Ruska lúpežné výpravy až do Carihradu, patriarchovia Ignác /846-858/ a Focius /858 - 867/ vyslali k nim biskupov a kňazov, aby títo ich vyučili kresťanskej viere. Výsledok misií bol nepatrný. Jednako v desiatom storočí staroruské kniežatstvo udržiavalo čulý hospodársky styk s Byzantskou ríšou a so susednou ríšou Kozárov /Chazarov/. Od druhej polovice desiateho storočia obchodovanie sa rozšírilo aj na Bulharsko a ďalšie štáty. V dôsledku styku so slovanskými krajinami, najmä s Bulharskom, do kyjevského jaskynného kláštorného strediska Pečerskaja Lavra sa dostávali slovanské a grécke spisy, medzi nimi pravdepodobne rozprava mnícha Chrabra "O písmenách" a krátke výťahy "Život Konštantína a Metoda."

Za vlády kniežata Igora bol v Kyjeve roku 945 postavený kresťanský chrám sv. Eliáša. Po smrti svojho manžela Igora, ktorý zomrel roku 945 v bitke so vzbúreným kmeňom Derevljanov, kňažná sv. Ol'ga sa venovala správe svojho územia. Roku 955 odišla do Carihradu a tam prijala krst. U svojho syna Svjatoslava, ktorý od nej prevzal správu kniežatstva, dosiahla aspoň to, že poddaní mohli vyznávať kresťanskú vieru.

Svjatoslavov syn a nástupca sv. Vladimir /980 - 1015/ spočiatku vyzdvihoval pohanský kult, hoci Svjatoslavova matka Ol'ga ho kresťansky vychovávala. V blízkosti svojho hradu v Kyjeve postavil sochu Svantovíta, ktorému prinášali dokonca ľudské obety. Ale po upevnení svojej vlády roku 987

na zasadnutí svojho poradného zboru oznámil svoj zámer prijať kresťanskú vieru a dať pokrstiť aj svojich poddaných. Nie je celkom jasné, čo viedlo Vladimíra k tomuto rozhodnutiu a kedy presne prijal krst. Za najpravdepodobnejší dátum sa pokladá rok 988. Po svojom pokrstení Vladimír dal postupne strhnúť modly a bojarom i ľudu prikázal, aby tiež prijali krst. Jeho nariadenie bolo prijaté bez odporu a ľud hromadne zostupoval do Dnepra, kde ho krstili carihradskí a iní kňazi. Pohanské zvyky však pretrvávali ešte dlho. Preto na prehĺbenie a upevnenie viery Vladimír staval kláštory, chrámy a školy. Kňazov povolal z Bulharska; tí na jeho území zaviedli slovienskú liturgiu. Založil množstvo biskupstiev a v Kyjeve ustanovil arcibiskupstvo. Prvých biskupov, prichádzajúcich z Carihradu, potom vystriedali nimi vychovaní Rusi.

Jaroslav Múdry /1018 - 1054/ pokračoval v diele svojho otca Vladimíra. Hoci bol presláveným bojovníkom, zákonodarcom, staviteľom a mecenášom písomníctva, sám veľa študoval a písal. Strediskom staroruskej vzdelanosti sa stala Pečerskaja Lavra, kde mních Nestor niekedy v rokoch 1100 - 1113 zredivigoval Staré ruské letopisy pod názvom Povest' vremenných let.

Vzhľadom na svoj pôvod staroruská Cirkev bola odvislá od byzantskej Cirkvi. Jednako po schizme roku 1054 staroruská Cirkev naďalej udržiavala styky s rímskou Cirkvou až do 13. storočia. Celkom samostatnou sa stala roku 1589.

V súvislosti s obdobím, na ktoré sme sa zamerali, spomenieme aj sv. Mojsejeva Uhrina /983-1043/. On je akoby preponou trojuholníka Veľká Morava - Bulharsko - Kyjevská Rus. Narodil sa na území Zakarpatskej Ukrajiny alebo východného Slovenska. Nezniesol nadvládu kmeňov, ktoré v bitke pri Bratislave 4. júla 907 porazili bavorské vojská, takže pád Veľkej Moravy bol neodvratný. Odišiel do služieb kyjevského kniežata Borisa, ktorého neskoršie v boji o následníctvo premohol jeho brat Svjatopluk s pomocou poľského kniežata Boleslava Chrabrého. Mojseja, ktorého v boji zajali, odviedli do Poľska. Dostal sa na slobodu, až keď zahynul Boleslav i kňažná, ktorá chcela Mojseja násilím získať za svojho manžela, hoci on už dávnejšie sa zasvätil Bohu. Neodkladne sa vrátil do Kyjeva, kde ho potom prijali do Pečerskej Lavry. Tam zomrel 25. júna po desiatich rokoch príkladného života.

Inú skutočnosť, ktorá dáva do súvisu Čechov, Slovákov, Ukrajincov, Rusov a Poliakov a vyzýva ich ku spoločnej kresťanskej angažovanosti, uvádza Nestor vo svojej kronike týmito slovami:

"Bol totiž jeden sloviensky ľud: Slovieni, ktorí sedeli pozdĺž Dunaja, ktorých zajali Uhri, i Morava a Česi i Ľachovia a Poľania, ktorí sa volajú Rusmi. Týmto boli totiž po prvý raz preložené knihy na Morave a to písmo sa nazývalo slovienským a toto písmo je v Rusku aj u dunajských Bulharov podnes."

"A sloviensky i ruský ľud je jedno, lebo od Varjagov sa nazvali Rusmi, ale prv boli Slovienmi. Hoci sa aj Poľanmi volali, no reč mali sloviensku. Poľanmi boli prezývaní preto, že sa usadili v poli; ale jazyk sloviensky mali jeden."

CIRKEV V ČÍNE

V decembrovom misijnom úmysle apoštolátu modlitby v roku 1986 sa Cirkev modlila zato, aby všetci čínski katolíci mohli žiť v plnej jednote so všeobecnou cirkvou.

Svätý Otec Ján Pavol II. na slávnosť Všetkých svätých na poludnie po modlitbe Anjel Pána v príhovore z okna svojho bytu vyzval pútnikov zhromaždených na námestí sv. Petra k modlitbám za Čínu pri príležitosti 60. výročia vysviacky

prvých šiestich čínskych biskupov, ktorých pápež Pius XI. vysvätil v svätopeterskej bazilike 28. 10. 1926.

Kresťanstvo sa na Ďalekom východe vždy ťažko ujímalo. Príčiny treba hľadať v celkovej odlišnosti tamojšej kultúry a v sile hlavných štyroch náboženstiev, ktoré charakteristicky poznačili toto prostredie - budhizmus, hinduizmus, konfucionizmus a šintoizmus.

Podľa legendy už sv. Tomáš apoštol pôsobil misijne na Ďalekom východe. Po ňom nastala dlhá pauza. Až v 13. storočí sa tam dostali prví minoriti.

V Číne bola vláda Mongolov, ktorá skončila r. 1368 a cisár novej čínskej dynastie videl najväčšie nebezpečenstvo svojej ríše v kresťanoch /nebol prvý, ani posledný v dejinách/, ktorých začal kruto prenasledovať. Toto prenasledovanie v závislosti od vládcov a potreby stykov s cudzinou buď rástlo alebo sa zmierňovalo. Mnoho neznámych kresťanov prelialo mučenícku krv za Krista - domorodcov i cudzincov.

Väčšie misijné úspechy zaznamenali v 17. storočí jezuiti, ktorých práca priniesla požehnané plody, i keď podiel kresťanov u obyvateľstva zostal pomerne malý.

Dvadsiate storočie prinieslo väčší vzrast domorodého kléru. Sotva však sa Cirkev začala rozrastať, prišlo ďalšie prenasledovanie. Po druhej svetovej vojne sa ujali vlády v Číne komunisti. Ako všade i tu sa začalo prenasledovanie. Katolícka cirkev mala vtedy asi 3,2 milióna vyznavačov. Stratégia proti cirkvi bola takáto :

1. zlomiť moc Cirkvi vypovedaním cudzích misionárov
2. dosiahnuť rozchod s Rímom vytvorením tzv. národnej cirkvi
3. vyhladiť Cirkev úplne.

Vláda dosiahla čiastočný úspech. Cudzinci museli opustiť krajinu. V roku 1958 bola vytvorená národná čínska cirkev. Do roku 1962 bolo vysvätených 45 biskupov /!/ národnej cirkvi, samozrejme bez súhlasu Apoštolskej Stolice... /Na nich sa podľa §-u 1382 CIC z r. 1983 vzťahuje trest exkomunikácie rezervovaný Apoštolskému Stolicu - "reservatae specialissimo modo"/.

Na druhom zhromaždení čínskej národnej cirkvi v r. 1980 sa zúčastnilo 33 biskupov, 105 kňazov, 6 sestier a 61 laikov. Prijali tri tzv. samoaktivity čínskej cirkvi - samostatnosť, samospráva, samošírenie. Tým sa splnil predpoklad splnenia tretieho bodu - úplné vyhladenie cirkvi.

Proti tomuto tzv. vlasteneckému hnutiu stojí veľká skupina katolíkov, ktorí sú verní Rímu, a ktorí napriek tvrdému prenasledovaniu žijú živú vieru a namáhavému národnocirkevnému hnutiu hrdinsky vzdorujú i za cenu osobnej slobody ba i života.

Istý kňaz v roku 1980 píše :

"Vlasteneckí sú odtrhnutí od viditeľného zástupcu Krista ... Nádejám sa, že Čína a Vatikán nájdu mierové riešenie ... Som občanom iba podľa mena, v skutočnosti som zločincom, neslobodným, opovrhovaným, utláčaným. Zaoberám sa s nami ako s reakcionármi, držia nás vo väzbe, pretože pevne zotrvávame v našom náboženstve - my kňazi, ktorí odmietame tri samoaktivity."

Až teraz, keď sa Čína otvára, vychádzajú najavo podrobnosti o hrdinskom živote a hrdinskej smrti mnohých laikov a kňazov za posledných 30 rokov. Mnohí kňazi povolili pod tlakom štátu, ale väčšina ostala verná svojmu povolaniu, aj keď musia ťažko pracovať vo výrobe a len v noci môžu plniť svoje kňazské povolanie.

Mnohí kňazi sú už skoro 40 rokov v koncentračných táboroch ...

Vlastenecká cirkev je proti ich prepusteniu. Po pápežskom vymenovaní biskupa Deana Tanga S.J. za kantonského arcibiskupa sa ohlásilo vlastenecké združenie veľmi ostro proti Rímu. Boli vymenovaní ďalší vlasteneckí biskupi a vzrástol tlak na katolíkov.

A odpoveď zo strany verných: "Dvaja generálni vikári nás bezpečne vedú v poslušnosti voči pápežovi. Vlastenecká cirkev si s nami neporadí. Pravdaže, stále sme prichystaní, že nás pošlú nazad do pracovného tábora ..."

30 rokov po utvorení národnej cirkvi a po snahe štátu pravú cirkev zlikvidovať, očitý svedok píše: "Prekvapil ma počet veriacich. Kostol bol preplnený, nebolo volné ani miestečko na státie ! Moje najväčšie prekvapenie - 70 % všetkých prítomných na omši tvorili mladí vo veku od 10 do 30 rokov. Modlili sa a hlasným spevom prevádzali omšu - práve tak ako pred 30 rokmi.

"Krv mučeníkov sa stala semenom nových kresťanov."

Pápež Pavol VI. sa snažil nadviazať kontakty s čínskou vládou v snahe zlepšiť situáciu katolíkov. Napriek tomu, že väčšina čínskych katolíkov je verná pápežovi /alebo práve preto !/ čínske úrady uznávajú za legitímnu iba tzv. vlasteneckú cirkev, ktorá zdôrazňuje svoju autonómiu voči Rímu.

Keď sme takto stručne načrtli situáciu katolíckej cirkvi v Číne a objasnili si zásadný rozdiel medzi katolíckou a tzv. vlasteneckou národnou cirkvou ktorý trvá už vyše 40 rokov, je nutnú všimnúť si článok, ktorý uverejnili Katolícke noviny vo svojom 50. čísle zo 14. 12. 1986 na poslednej strane pod názvom "Všeobecnosť v potrebnej jednote", podpísaný RŠ.

V článku, ktorý je na tému misijného úmyslu Apoštolátu modlitby a hovorí o živote v "plnej jednote so všeobecnou cirkvou", autor prinajmenej mátie, ak nie priamo zavádza čitateľov. Na konci prvého odseku vymenúva štyri znaky pravosti Cirkvi - jednotnosť, svätosť, všeobecnosť a apoštolskosť, ale ani slovom sa nezmieňuje o r o z k o l e, ktorý vznikol v päťdesiatych rokoch, a teda ani vôbec nevysvetľuje problém jednoty cirkvi v Číne.

Z článku vyplýva, že v Číne je s katolíkmi všetko v poriadku, lebo: "Pomaly, postupne sa však môžu aj Číňania oboznamovať s učením Ježiša Krista, s jeho cirkvou a s bohatstvom duchovných milostí, ktoré Božiemu ľudu cirkiev pre jeho spásu sprostredkuje." /2 stĺpec, 2. odstavce na konci./

S ktorou cirkvou sa môžu čínski katolíci oboznamovať - s Kristovou, či so štátnou ? Ak s Kristovou, prečo nepovedal, že žije v ilegality, mimo zákona, a ak s tou štátnou, prečo nepovedal, že nepatrí k Rímu ?!

Ďalší dojem usporiadanosti pomerov vyvoláva nasledujúci odstavce v 2. stĺpci: Katolíci v Číne majú svoje diecézy, svojich biskupov aj kňazov. S radosťou si uvedomujú, že patria do katolíckej cirkvi, ktorá je jednotná, pretože má jednu hlavu, pápeža, pretože vždy učila a učí jedno a to isté ..."

Tu je potrebné prizvukovať, že vďačnosť a radosť z príslušnosti do rímskokatolíckej cirkvi, ktorá má jedinou hlavu - pápeža, si veriaci uvedomujú, a veľmi živo presviedčajú celý svet o svojej viere a vernosti z koncentračných táborov a väzníc, do ktorých nasledujú svojich biskupov a kňazov.

Nevieme či článok v KN nebol redakciou "upravený", ale zodpovední by si mali uvedomiť, že ak nemôžu alebo nechcú uverejniť pravdu, tak polopravdy a neúplné pravdy /ak ešte vôbec možno použiť slovo pravda/ do novin, ktoré majú názov Katolícke, nepatria. Zvlášť ak ide o taký problém, ktorý mnohí veriaci v Československu až príliš dobre poznali v päťdesiatych rokoch na vlastnej koži ...

Na záver poprosme Všemohúceho Pána o skoré skončenie prenasledovania a zjednotenie sa národnej cirkvi s Apoštolským Stolcom v Ríme :

Pane a Bože náš, preukáž nám svoje milosrdenstvo a mocou svojho Ducha odstráň rozdelenie kresťanov, aby tvoja Cirkev jasnejšie žiarila ako viditeľný znak tvojej prítomnosti medzi národmi a privádzala svet, osvietený Duchom Svätým, k viere v Krista, ktorého si poslal. O to ťa prosíme skrze nášho Pána Ježiša Krista, tvojho Syna, ktorý je Boh a s tebou žije a kraluje v jednote s Duchom svätým po všetky veky vekov. Amen

KTO NÁS ODLÚČI OD LÁSKY KRISTOVEJ ?

Stojí na zamyslenie, kde siaha láska ?

A vôbec pozná láska hranice ? Dĺžku času ? Sv. Augustín tvrdí, že láska má mieru "BEZMIER !" Teda je nemerateľná. Apoštol národov nás učí v liste Rimanom : "Vieme, že tým, ktorí milujú Boha, všetko pôsobí k dobrému - tým, ktorí sú povolani z vôle /Božej/. /Rim 8, 28/.

Dve satmárske milosrdné sestry to potvrdili hrdinstvom svojej vernosti ku Kristovi. Ich hrdinstvo sa viaže na misijnú prácu v Číne.

Sestra Juvencia ako mladá profesorka odišla na misie z generalátu zo SATU-MARE v roku 1933. To bola druhá misijná výprava. Misijnú stanicu mali v Pekingu, potom v Hunan, China. Sotva sa vžila do misijnej práce, už začalo prenasledovanie... Napriek tomu aj tam si Pán volal hrdinské devy do svojej služby, do zasväteného života. Mimoriadne sa im tam zaštepila do reholnej rodiny inteligentná Číňanka, ktorú prijali do Spoločnosti pod menom sestra Vincencia. Bola jedna z prvých domorodých sestier.

Ako kde vznikala "červená vláda", tak misionárky museli utekať vždy ďalej a ďalej ... Nakoniec ich američania odviezli do USA. Nik nevie, ako pri odchode nebola prítomná sestra Juvencia Pazkódyová. Čakať sa nedalo. A zase iba odchádzajúce sestry vedeli o veľkom bóli sestry Vincencie, ktorá chcela ísť s nimi, ale ako domorodú nepustili ju zasa Číňania. Sestra Juvencia začala misiu číslo dva ! Spolusestry odišli, museli ! Domorodé zasa museli ostať. Pokiaľ sa dalo, ostala s nimi sestra Juvencia. Neskôr ju väznili a stratila kontakt aj s domorodými. Len Pán vie, akou krížovou cestou prešla kým sa dostala na Taiwan.

Na tomto ostrove začala požehnané účinkovať. Nič nemala so sebou. Knihy, Konštitúcie - to všetko sa stratilo. Ostal jej iba holý život a v srdci horúca láska ku Kristovi. Po šestnástich rokoch v Číne pracuje 37 rokov na Taiwane. A tu už za ňu hovoria skutky.

Sama samučká začala žiť intenzívne v duchu svojej Spoločnosti, v duchu milosrdnej lásky. Svoj pohľad uprela na ľudskú biedu duše i tela. Začala horúco milovať Krista v duševne chorých deťoch. A čoskoro začínal jej Pán posielat' pomocnice ... kandidátka ku kandidátke až vytvorila noviciát. Sama nevie ako sa nazbieralo nových členiek desať ...dvadsať...päťdesiat...osemdesiat. Áno má ich toľko a začala samučká sama, ale s požehnaním svojho Pána, ktorého nezradila, ktorého neopustila v tvrdzi života. Dnes má na Taiwane 15 domov, mnoho detských ústavov, ktoré začali slúžiť za vzor i štátu. Podľa jej príkladu začal i štát otvárať ústavy pre duševne úchylné deti, ktorých sú tam dva percentá. Okrem toho školy, nemocnice. Sestra Juvencia píše :

Prvých 50 kandidátok malo vysokú školu. Po reholnej formácii boli odhodlané slúžiť Kristovi v duchu kresťanskej lásky. Pracujú radostne a predovšetkým z lásky. Teraz sme na Vianoce nacvičili milú divadelnú hru s postihnutými deťmi.

A tamojší biskup napísal o sestre Juvencii :

"Je zakladateľka i generálna v jednej osobe. Je priamo dušou celého ostrova. Škoda, že jej už ubúda zdravie. Naozaj jedna verná duša a naplno oddaná Kristovi dokáže nesmierne veľa. Sestra Juvencia je toho živý príklad."

O sestre Vincencii - prvej, ktorá vstúpila k misijným sestrám v Číne, dozvedeli sme sa iba v roku 1986. Svojej predstavenej napísala ihneď ako sa otvorila pošta medzi Čínou a Amerikou. Pán riadil cesty tak, že sa našli, stretli aspoň písomne. A čo píše ?

"Vyše tridsať rokov som nevidela kňaza, nemala som sv. omšu a neprijala žiadnu sviatosť. A čo ma držalo ? To, čo som sa od Vás naučila. Čítala som si aspoň tajne Sv. Písmo. Obnovovala som si sväté sľuby často. Vyhľadala som tri iné rehol'nice, ktoré boli v našom meste. Spolu sme si pripomínali všetky rehol'né zvyklosti. Teraz, keď som sa prvý raz stretla po takej pauze s kňazom, obnovila som sväté sľuby pred sv. Cirkvou. On mi ich prevzal v mene Cirkvi i vo Vašom zastúpení. Posielam Vám sľubovú formulu podpísanú mnou i kňazom.

Formula bola vystavená po čínsky. Je svedectvom slov apoštola národov :

"Kto nás odlúči od Kristovej lásky ? Azda súženie, úzkosť alebo prenasledovanie, hlad alebo nahota, nebezpečenstvo alebo meč ? Ako je napísané :

"Pre teba nás usmrcujú deň čo deň,
pokladajú nás za ovce na zabitie."

Ale v tomto všetkom slávne víťazíme skrze toho, ktorý nás miluje." /Rim 8,35-37/.

SPIŠSKÉ BISKUPSTVO

Sú náznaky, že spišské biskupstvo je veľmi starého dáta. Hoci diecéza má iba 211 rokov, jej stredisko - Spišská Kapitula - popri Nitre a Bratislave patrí k najstarším cirkevným strediskám na Slovensku. Kostol sv. Martina sa už v r. 1282 spomína ako katedrál'ny, hoci tam bol len prepoš't a pápež Bonifác IX. píše o ňom v r. 1402 "olim cathedralis, nunc collegiata" - niekedy katedrál'ny, teraz kolegiát'ny. Bolo to sídlo prepoš'ta s biskupskou právomocou nad územím Spiša /spišskej župy/ už od r. 1198, ktoré pravdepodobne vzniklo na základoch veľkomoravského alebo i staršieho biskupstva. Od r. 1198 bol Spiš spravovaný 44. prepoš'tmi do r. 1776. Po obsadení dolného Uhorska Turkami mali všetci prepoš'ti biskupské svätenia aj tituly Turkami obsadených biskupstiev.

Pokusy znovu pozdvihnúť Spiš na biskupské sídlo boli za kráľa Ondreja III., ktorý vymenoval spišského prepoš'ta Jakuba /1284- 1301/ za spišského biskupa, ale jeho nástupcovia boli zasa len prepoš'ti.

Ďalší pokus bol za kráľa Ľudovíta Veľkého r. 1348 a pokúsil sa o to i ostrihomský arcibiskup Peter Pázmány r. 1629.

Konečne 15 marca 1776 pápež Pius VI. schválil založenie spišskej diecézy dekrétom "Quum serenissima Domina". Mária Terézia toto biskupstvo dotovala už začiatkom r. 1776 a jeho rozsah a majetky určila podľa plánov arcibiskupa Petra Pázmána z r. 1629 tak, že vyčlenením s ostrihomskej arcidiecézy sa k Spišu pridal Liptov a Orava.

Za prvého spišského biskupa bol vymenovaný administrátor vacovského biskupstva Dr. Karol Salbeck, ktorý začal spravovať diecézu, ktorá mala vtedy 119 fár. Bolo by zaujímavé podať obsiahlejšiu históriu 12 spišských biskupov, ktorí spravovali poŕehnnane diecézu do r. 1965. Záujemcom odporúčame prečítať si monografiu, ktorá vyšla pri príležitosti dvestoročnice biskupstva pod názvom "Dvanás'ti spišskí biskupi", kde sa okrem podrobných životopisných dát dozvedia i o pastoračnej horlivosti týchto pastierov.

I keď všetci z nich boli vo svojej dobe a prostredí veľkými osobnosťami, my sa pozrieme len na niekoľkých. Významný je Michal Brigido, ktorý na Spiši r. 1815 otvoril seminár, kde seminaristi až do zrušenia štátom v r. 1948 dostávali celé zaopatrenie a vysoké teologicko-filozofické vzdelanie. Jeho nástupca Ján Krstiteľ Ladislav Pyrker založil r. 1819 prvý učiteľský ústav v Strednej Európe, s vlastným internátom, kde žiaci bývali zdarma. Dal zostaviť slovenský katechizmus. Jeho požehnané účinkovanie na Spiši bolo prerušené menovaním za benátskeho patriarchu. Vysokej cirkevnej hodnosti sa dostalo i v poradí ôsmemu spišskému biskupovi Dr. Jozefovi Samassovi, ktorý za Pia X. sa stal r. 1905 kardinálom.

Dvanástym, zatiaľ posledným biskupom, ktorý zaujal spišskú katedrálu, bol Ján Vojtaššák /14.11.1877 - 4.8.1965/. Na biskupa bol vysvätený r.1921 v Nitre spolu s Karolom Kmetkom /nitrianskym/ a Mariánom Blahom /banskobystrickým biskupom/. Diecézu spravoval 29 rokov. Za ten čas sa pod jeho vedením vytvorilo v Spišskej Kapitule pozoruhodné cirkevné stredisko s teologickými filozofickými, historickými, pedagogickými a literárnymi odborníkmi. Roky biskupa Vojtaššáka sú rokmi najväčšieho duchovného vzopätia diecézy, ale i roky jej najväčšieho uponíženia.

V r. 1925 zvolal pri príležitosti Svätého roku synodu. Veľkú pozornosť venoval výchove kňazov, ktorých sám vysvätil vyše dvesto. Podporoval a zriaďoval rehole, staral sa o školstvo, náboženskú tlač, katolícku charitu... V diecéze dnes pokračuje ním zavedená "večitá poklona Najsvätejšej Sviatosti Oltárnej". V roku 1950 bol násilne pozbavený spravovania biskupského úradu a pre údajnú velezradu a vyzvedačstvo pre Vatikán odsúdený na 24 rokov väzenia. Zomrel v Senohrabochoch pri Prahe vo veku 88 rokov, v 64. roku kňazstva a v 44. roku biskupstva.

Spišská diecéza je dnes už 22 /či 37/ rokov bez svojho pastiera. No napriek všetkým prekážkam sa viera udržiava a zveľaďuje tak ako i na celom Slovensku.

Veriaci sa pýšia raritou. Prvá je dar Sv. Otca Jána Pavla II., ktorý povýšil pútnický kostol na Mariánskej hore pri Levoči na "baziliku minor" v r. 1984 a ocenil tak vernosť a lásku slovenského ľudu k Cirkvi i v čase prenasledovania a neusporiadaných pomerov.

Druhou raritou je tiež dar Sv. Otca Jána Pavla II. - a tým je konkatedrála, čiže spolukatedrála v Poprade, v mieste, ktoré tvorí geografický stred diecézy. /Smutnou, ale pre naše pomery príznačnou "raritou" je tiež to, že hoci je z Ríma Svätým Otcom konkatedrála už tri roky potvrdená, štátne orgány ešte nedali "štátny súhlas" na vyhlásenie dekrétu a tým povolenie k užívaniu ako katedrály/ !

V súčasnosti má spišská diecéza v piatich okresoch - Spišská Nová Ves, Poprad, Stará Ľubovňa, Liptovský Mikuláš a Dolný Kubín - 150 farností a v nich 195 kňazov sa stará o duchovný rast pre viac ako 400.000 veriacich.

Na záver poprosme našu Sedembolestnú Matku a sv. Martina - hlavného patróna biskupstva, aby svojím príhovorom orodovali za tento veriaci ľud, aby sa zveľaďoval v láske a vernosti a napriek všetkým prekážkam stále rástol k väčšej dokonalosti. Amen.

POZNÁMKA K "CHARTE 77"

Pred krátkym časom sme sa dozvedeli, že piati poprední signatári "Charty 77" z radov marxisticky orientovaných, poslali list M. Gorbačovovi, v ktorom sa dožadujú, aby zmeny, ktorými prechádza dnes Sovietsky zväz, boli znovu zavedené i v Československu. Je to zaujímavý paradox : Celý čas svojej existencie "Charta 77" žiadala od našej vlády väčšiu nezávislosť od ZSSR, a dnes, keď ju naše vedenie skutočne v určitom zmysle dosiahlo, niektorí signatári Charty sa obracajú práve na ZSSR. Tak isto nás udivilo vyhlásenie signatára "Charty 77" a popredného predstaviteľa nášho štátu v r. 1968 Čestmíra Císaře, ktorý tiež v tomto čase prehlásil, že je ochotný odvolať svoj podpis v "Charte 77", ak ho náš štát povolá znovu do služieb. Spomíname si tiež na životnú cestu tajomníka ÚV KSČ v r. 1968 Zdenka Mlynára. Zostával vo funkcii fajomníka až kým nebol poslaný preč. V roku 1977 podpísal "Chartu 77", ale keď začalo prvé vážne prenasledovanie chartistov, bol medzi prvými politickými emigrantami. Dnes vystupuje ako expert v zahraničí.

Chceme pri tejto príležitosti povedať nasledovné: Vážime si hlboko činnosť "Charty 77" a vážime si mnohých jej signatárov, z ktorých spomenieme Václava Havla, Václava Bendu, Václava Malého, u ktorých dávno vidíme jasnú neoportunistickú životnú líniu. Ale s veľkou rezervovanosťou pristupujeme k tým signatárom "Charty 77" /najmä z radov marxisticky orientovaných/ u ktorých nie sú nám známe motívy ich činnosti a u ktorých máme možnosť pozorovať veľmi nejasné životné postoje. Chceme vidieť hnutie "Charty 77" pravdivo, nie zmýťizovane, a preto o tom píšeme.

VIANOČNÉ POZDRAVY

K pozdravom otcovi biskupovi Korcovi od kard. B. Gantina - prefekta kongregácie pre biskupov a kard. J. Willebrandsa - predsedu sekretariátu pre zjednotenie kresťanov pribudli ďalšie : od kard. C. Capria z Prefektúry Sv. Stolice, kard. J. Ratzingera, prefekta kongregácie pre náuku viery, biskupa C. Ruiniho - generálneho sekretára biskupskej konferencie Talianska, kard. C. M. Martiniho z Milána a ďalších biskupov z Talianska, od gen. predstaveného Spoločnosti Ježišovej pátra Kolvenbacha.

V súvislosti s týmito pozdravmi chceme upozorniť na dve skutočnosti:

1. Cirkev i dnes /ako nespočetne krát v minulosti/ dokazuje, že je v prvom rade organizmus a nie nemeniteľne štrukturovaná organizácia. Ak nie je možné pre Sv. Stolicu komunikovať na Slovensku s oficiálnymi biskupmi, ktorí by mali byť vo všetkých diecézach, komunikuje s biskupom, ktorý žije v Petržalke v Bratislave a komunikuje s ním pre dobro Cirkvi na celom Slovensku.
2. Oficiálne pozdravy prefektov kongregácií a ďalších biskupov z Európy dokazujú, že Cirkev nezabudla na slovenskú Cirkev - hoci táto tvorí malú bodku na mape sveta - resp. ešte viac, že Cirkev počíta aj s touto malou miestnou Cirkvou, že jej dôveruje a čaká od nej svedectvo viery.

Práve v osobe biskupa J. CH. Korca sa tým dostáva uznania aj tomu "poslednému, zabudnutému" človekovi, ktorý sa snaží pre našu Cirkev a náš národ čosi robiť.

"SEDEMOLESTNÁ PANNA MÁRIA, PATRÓNKA SLOVENSKEHO NÁRODA, ORODUJ ZA NÁS !"